

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku L. T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do renty rodzinnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2014 r. Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie L. T. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S. o prawo do renty rodzinnej – oddalił apelację ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 17 lipca 2013 r., oddalającego odwołanie ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z dnia 10 kwietnia 2013 r., którą przyznano jej prawo do renty rodzinnej od dnia 1 lutego 2013 r. tj. od miesiąca, w którym zgłosiła wniosek o to świadczenie. Ubezpieczona domagała się zaś zmiany decyzji i przyznania jej prawa do renty rodzinnej od dnia 1 lutego 2012 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczona zaskarżyła skargą kasacyjną; skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Uzasadniając przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazano na potrzebę „wykładni przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, którego literalne brzmienie, wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego, nie daje podstaw do dokonania jednoznacznej i wyczerpującej wykładni normy prawnej wynikającej z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej. Wątpliwości w zakresie wykładni ww. normy budzi linia orzecznictwa sądów powszechnych, która w tej sprawie nie jest jednolita i przejawia znaczne rozbieżności. W szczególności wskazać należy, iż orzecznictwo zarówno Sądu Najwyższego, jak i Sądów Apelacyjnych, opisane szczegółowo poniżej w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej, zwraca uwagę na konieczność odniesienia treści przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej do stanu faktycznego indywidualnie rozpoznawanej sprawy, a także konfrontacji normy prawnej, wynikającej z art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, z celem instytucji renty rodzinnej, jakim jest zapewnienie bytu i bezpieczeństwa socjalnego bliskim osoby zmarłej”.

Wskazano ponadto, że niniejsza skarga jest oczywiście uzasadniona. „Argumentacja oraz dokumenty przedstawione poniżej wskazują na wystąpienie istotnych i obiektywnych okoliczności wpływających bezpośrednio na możliwość złożenia przez ubezpieczoną wniosku o przyznanie renty rodzinnej bezpośrednio po śmierci męża. Twierdzenia zawarte w niniejszej skardze kasacyjnej, poparte i wykazane stosownymi dokumentami, ubezpieczona uznaje za udowodnione. Wynika z nich, iż ubezpieczona z uwagi na stan zdrowia psychicznego nie była w stanie należycie zadbać o swoje interesy, tj. złożyć wniosek o przyznanie renty rodzinnej bezpośrednio po śmierci męża. Wskazać należy również na okoliczność, iż ubezpieczona błędnie zinterpretowała przekazanie na wspólny rachunek bankowy ubezpieczonej i jej męża emerytury męża za luty 2012 roku. Ubezpieczona była przekonana, iż przekazane środki stanowią świadczenie jej należne, a związane ze śmiercią męża. Ubezpieczona pozostawała w błędzie co do okoliczności i podstaw prawnych wypłaty ww. środków, a błąd ten należy uznać za uzasadniony okolicznościami. W okresie żałoby po śmierci męża ubezpieczona nie

podejmowała racjonalnych i logicznych decyzji oraz działań, co było spowodowane stanem jej zdrowia psychicznego. Zaznaczyć należy, iż sądy obu instancji nie przeprowadziły w tym zakresie postępowania wyjaśniającego, do czego obliguje je dyspozycja art. 468 § 1 i § 2 pkt 3 i 4 k.p.c. Argumenty powyższe, szerzej przedstawione poniżej, w ocenie ubezpieczonej uzasadniają w pełni przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że istnieje potrzeba wykładni przepisu prawa (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07 – OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08 - LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12 – LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12 - LEX nr 1228618).

Chociaż autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej powołuje się na potrzebę wykładni przepisu art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych to swoje twierdzenia w tym zakresie ogranicza tylko do swoistej deklaracji o potrzebie dokonania wykładni wskazanego przepisu prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Brakuje w takim ujęciu uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą wykazano by, że w sprawie rzeczywiście istnieje potrzeba wykładni powołanego we wniosku przepisu ustawy emerytalno – rentowej. Ponadto uzasadnienie wniosku nie uwzględnia w swoich twierdzeniach argumentacji w zakresie analizy interpretacyjnej przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej przedstawionej szeroko przez Sąd Apelacyjny w [...] w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Autor skargi nie przedstawił – w uzasadnieniu wniosku – rozbieżności w orzecznictwie sądowym dotyczących wskazanego przepisu prawa

ubezpieczeń społecznych. Nie jest wystarczające samo proste odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej. Podkreślić trzeba, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LexPolonica nr 3058328).

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Chodzi tu o wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08 – LEX nr 494134; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08 – LEX nr 490364). W niniejszej sprawie stan taki nie występuje. Autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej twierdzenia o oczywistej zasadności jego skargi wiąże z przedstawioną w uzasadnieniu wniosku sytuacją ubezpieczonej po śmierci jej męża i związaną z nią traumą, która – jak to podkreśla się we wniosku – wpływała bezpośrednio na możliwość złożenia przez ubezpieczoną wniosku o przyznanie prawa do renty rodzinnej bezpośrednio po śmierci męża. Twierdzenia te – w przedstawionym w uzasadnieniu wniosku zakresie – nie uwzględniają w swojej ocenie stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], zgodnie z którym ubezpieczona po śmierci swojego męża wykazywała aktywność w działaniach przed organem rentowym: między innymi występując do organu rentowego w dniu 8 lutego 2012 r. o wypłatę zasiłku pogrzebowego w związku ze śmiercią męża, czy też składając odwołanie od decyzji zobowiązującej ją do zwrotu nienależnego świadczenia po zmarłym mężu

pobranego za miesiąc luty 2012 r. Sąd drugiej instancji podkreślił, że ubezpieczona wykazywała po śmierci męża aktywność w działaniach przed organem rentowym, skarżąc decyzję organu rentowego w jej przekonaniu wadliwą i dochodząc prawa do wypłaty świadczenia pieniężnego związanego ze śmiercią męża. Powyższe okoliczności – w ocenie Sądu Apelacyjnego – przeczą twierdzeniom ubezpieczonej jakoby nie mogła w tym czasie wystąpić z wnioskiem o rentę rodzinną.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.